

Núm. 479

Any X

Barcelona 4 de Novembre de 1897

LA TORRE

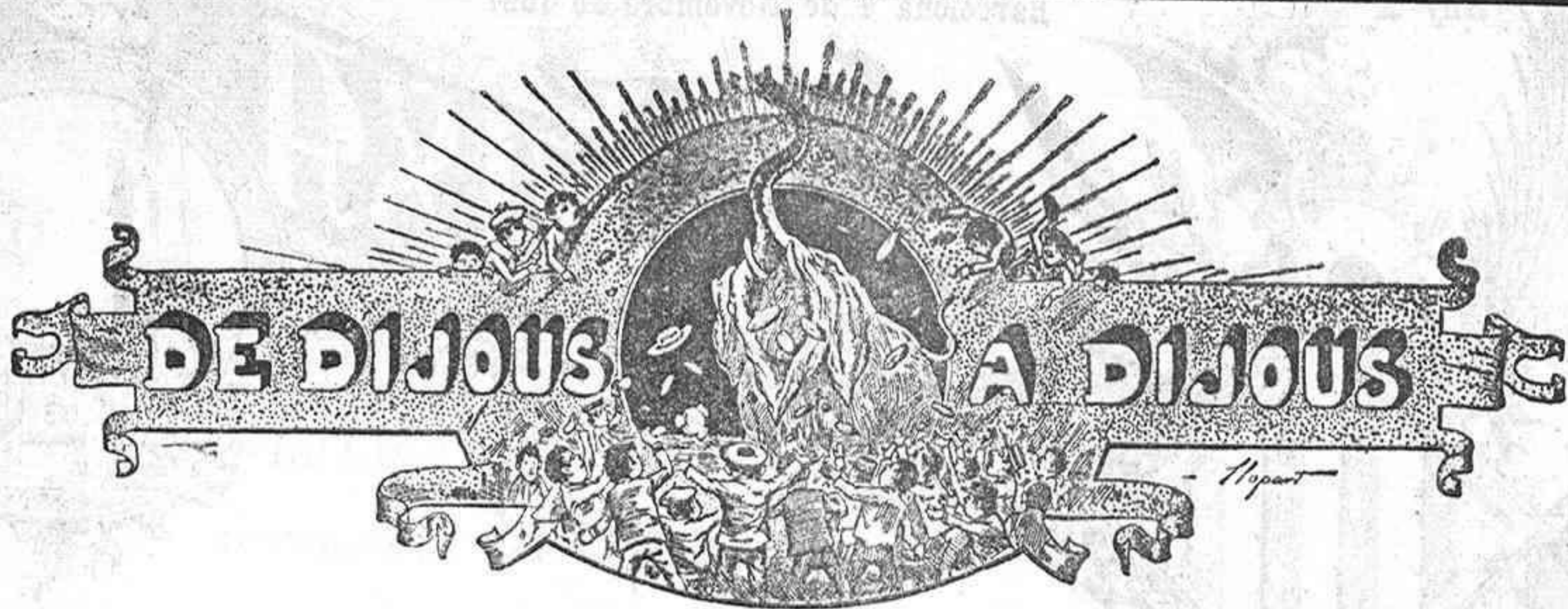
SETMANARI CATALÀ

10 CENTIMS lo número

Si al Japó son així totas
 y alguna d' allà 'm volgués...
 ab lo permís dels lectors
 me faria japonés.

Còpia fot. de A. Esplugas.

CRÓNICA DIALOGADA

—**Q**UÉ me 'n diu, senyora Tana, d' aixó del enquiriment del pá?

—¡Qué vol que li diga! Com que á casa no som gayre panarras. ¿sab qué vull dir?...

—Vol dir que no la perjudicará gayre joy?

—Com que menjém mes coca que pá...

—Donchs, digui que á casa de vosté son uns here jes.

—¿Y ara? Tingui compte ab l' enrahonar, senyora Tuyas.

—¡Es clar! Perque si no menjan pá, renegan del Pare-Nostre.

—¿Que s' ha tornat boja? ¿Qué té que veure 'l pá ab 'l Pare-Nostre, beneyta?

—¡Vosté dirá! Acabat del Pare-Nostre vè 'l Nostre pá; y si vostés 'l desprecian no menjantne, es senyal de que no fan cas de la Doctrina cristiana.

—No sé quin Sant me deté que no la esgarrapi, poca-vergonya. ¿Qué s' ha figurat aquesta dona?

—No s' enfadi, dona; no s' enfadi. Dispensi; veliaquí

—Sápiga que á casa dihém 'l rosari cada nit, encare que no siguém tan panarras com vostés.

—Donchs, á casa 'ns menjém 'l pá fins á las crostas y no l' hem dit may.

*
**

—Que á Catalunya tením un planté d' artistas de cap d' ala dintre del art musical, ja es vell; y de que tením un planté devant del piano, 'n Malats ho va justificar dias endarrera; pero de que teníam un Sarasate catalá, no 'ns ho va acabar de fer creure 'l noy Manen fins en l' últim concert donat per ell en lo Lírich.

—Tens rahó que 't sobra. Lo peit Manen, nano com es encare per l' edat, es un verdader gegant ab lo pernil sota 'l bras. Es també del planté dels grans artistas músichs que se 'n pot anar ab la música á qualsevol altra part, segú de ferse 'ls seus á tot arreu, perque es un geni.

—¡Vaya si ho es! Un geni dels de mes genit, capás de fer l' arquet al mateix Paganini si ressucités.

—Vetaquí un parell, 'n Malats y 'n Manen, que tocant acompanyats, donant concerts sempre junts de violí y piano, 's completarian de maravillosa manera y la Música moderna tindría en ells dos dels mes esforsats y fidels defensors d' ella.

—¡Ja es llástima que 'l Destí no ajunti á aqueixas y otras pedras preciosas del diví art que van soltas y escampadas, pera formarne un collar artístich que no tindría preu.

—Aixó mateix passa en l' Art dramátich; y per aixó

mateix no contém ab quadros de companyías; com no contém ab quadros de grans concertistas.

—Vo's dir que músichs y actors tots van per las sevas, aixís que 's veuhen las orellas.

—Y qu' es en perjudici del Art; sí; pero, artísticament, pitjor per ells.

*
**

—¿Eh, quina velleta mes fresca y aixerida aquella del E dorado?

—Ah! ¿La viejecita? Quantas y quantas sarsueletas joves no fan de bon tros, 'l goig que fa ella!

—¡Y tan senzilla y franca per tots 'ls motius!

—A pesar de las latas contínuas que 'ns dona 'l género xich, de tant en tant (sort d' algun mestre caballero) nos treu una pessa de género sí; y per aixó sol 's pot pendre paciencia ab certs mamarratxos y hasta ab ciertas indencias... fins á cert punt.

—Sí, perque, ó sinó, no hauríam pogut anar may de Verbena, ni sentí 'l Dúo, per exemple.

—Si 'l despaig d' aqueix género tan reventat estés á cárrech, alternant, d' aquell bretón y d' aquet caballero... ja no sería tan xich com es

—¡Jo ho crech, burrango! 'S faría gran desseguida, per xich que li diguessin. Pero, las chulapas...

—No parlis mes. Vols dir que las malehidas chulapas no 'l deixan creixe.

*
**

—Cada any, passat Tots Sants, dich que may mes tornaré á veure 'l Tenorio, perque ja 'm ía tres cosas, y cad' any m' hi enganxan altre cop.

—Es lo que 'm passa á mí: sembla que sense veure aquell poca-vergonya de don Juan no faría la castanyada completa.

—Per cert que cad' any 'ns clavan cada castanya molts Tenorios ab pretensions fets d' encárrech...

—Veus que avuy qualsevol nyébit tenorieja .. per' fer alguna conquista.

—Sí; pero ¿sabs lo que conquistan la major part? Disgustos y desenganys .. y alguna patata grillada.

—Y que surten com los bolets 'ls Tenorios tots 'ls anys en arrivant á la vigilia dels Morts.

—Pero també veig que la manía de fer Tenorios s' ha apoderat dels autors; perque crech que además del audax, s' está escribint el invencible, el temerario, el matón y el chulapón Don Juan Tenorio.

—Encare no ho sabs tot: ¡fins en catalá s' está escribint dos Tenorios mes! Lo pinxo y 'l trinxerayre Don Joan .. etcétra.

—¿De sério? Si es broma... ¡puede PESAR!

PEPET DEL CARRIL,

NO SERVEY OBLIGATORI

CADA cop qu' en mon camí
s' hi atravessa un desdixat
d' aquestos, qu' han repatriat
perque al menys... morin aquí;
Cada cop que veig surtí
d' entre 'ls anants y vinents,
eixos rostres macilents
demacrats, sense color...
sento un nús dintre del cor
y molts cops... ¡peto de dents!

¡Y no de por, sino d' iral
¡No es espant, sino coratje
lo que ab rabia mi j salvatje,
de cap á peus 'm regiral
Llástima y pietat m' inspira
aquet desgraciat jovent
tan sufert, noble y valent...
¡Mes per aquells qu' han causat
tanta y tanta iniquitat
sento un odi inmens, vehement!...

Perque al fi ¿quina ha sigut
la idea santa y benehida,
per la qual ha dat sa vida
nostra hermosa joventut?...
¿Quin móvil noble, han tingut
los governs de la nació,
per ferne carn de canó
dels joves de nostra terra,
y per durlos á una guerra...
com bens al escorxadó.

¿No s' ha vist prou, per ventura,
qu' eixa guerra desdixada
viu no mes alimentada
per l' interés y la usura?...
¿No s' han vist en la negrura
fulgurar las ambicions
y 'ls orgulls y las passions
y 'ls apetits incessants?...
¿Y eixos son motius bastants,
per despoblar las nacions?...

¿No s' ha vist, dia per día,
com l' orgull mes insensat
ha establert per lley d' Estat,
la mes vil tossunería?...
¿No s' ha vist l' «autonomía»
anar avuy deportada
y ser l' endemá abrassada
com l' única salvació?...
¿Y aixó es sério?... ¿Val aixó
ni un gram de la sang vessada?

¿No 's diu ja sense reparo
qu' *alló* no s' acaba ab plom?...
¿No 's reconeix qu' al cap som
y qu' es precis adobarho?
Donchs avants, per qué amagarho?
¿Per qué la eterna mentida?
¿Per qué no anar desseguida
al bulto?... ¿Per l' interés?...
¿Y qué valen 'ls dinés
devant d' una sola vida?

¡Si, es molt cert! La inútil lluyta
que 'ns ha prés tants de minyóns,
's deu als senyors *cupóns*
¡dolsa y regalada lluyta!
Veyentse en perill la cuyta
que cada trimestre cobra,
del *patrioterisme*, l' obra
ha dat un gran resultat...
¡Per cada cupó tallat
hi ha deixat la vida un pobrel

Per xó si en carré ó passeig
'm cruso ab algún minyó
qu' apoyantse en un bastó
marxa ab fatigós panteig:
—Consólat—dich quan lo veig —
¡consólat del teu treball,
qu' aquell, qu' allí, mes avall,
va en cotxe y porta copalta,
per la cama qu' á tu 't falta!...
¡ell pot anar á caball!

¡Aixó es odiós! Ben distinta
hauría estat la qüestió
si aquets senyors del cupó
no 's lliuessin de la *quinta*.
Molts y molts qu' han gastat tinta
per fer lo del Patró Aranya.
Molts qu' han cridat ¡Visca Espanya!
cubrint de flors 'ls perills
¡ho haurian fet, si 'ls seus fills
fossin també á la campanya?

Tots aquells senyors *patriotas*
qu' en distintas ocasions
'ns han fet surtí 'ls *lleóns*
y altrás semblants paraulotas,
¿las haurían tingut totas,
si la patria, en cas d' apuros
lluny d' admetre 'ls trescents duros,
hagués exigit sa sanch
embarcantlos punta en blanch
cap á la terra dels *puros*?

¡Oh no; ben segur que no!...
Per xó es precis que la lley
no admeti en quant al servey
de las armas, redempció.
Es de tots obligació
anarhi quan ella 'ns crida.
¡Quan ningú trebés fugida
veuriam si 'ls senyoróns
vo drían mes 'ls cupóns
ó voldrían mes la vida!

Pe 'ls caudals del millonari
va 'l pobre á rompres la crisma.
¡Si d' aixó 's diu *patriotisme*
reformém 'l Diccionari!
Deber de tots, es l' anar'hi.
¡Per da 'l pit á l' enemich
tant se val pobre com rich!
Fentho d' aquesta manera
la gent rica y *patriotera*...
¡ja 's comprimiría un xich!
M. RIUSC.

LO FANTASMA NEGRE

PE 'l camp de l' Isla de Cuba
vaga un asquerós fantasma,
cobert ab negre sudari,
treient pe 'ls ulls rojas flamas
que omplenan de fer pahor
al que s' arrisca á mirarlas.
Hi ha qui diu que bé l' ha vist,
y diu qu' es negra sa cara
com lo cor que deu tancar,
com sas ideas y entranyas,
y mes que por, odi á mort
y set de venjansa escampa.
Tot sovint, traydora presa,
(puig may cara á cara mata)

fá dels héroes que ab valor
lo buscan per darii cassa
¡Com á traydó es assessino,
com á repulsiu es lladre,
com cobart es incendiari,
com á odiós befa sa patria
qu' es la paraula mes gran,
la mes hermosa y mes santa!
Ab lo cinisme per nort,
va seguint *lomas* y planas,
ó s' interna en las maniguas
espesas é impracticables,
ahont ni 'l sol, tot y sent rey
dels astres, te franca entrada.
¡Es un géní fet pe 'l mal

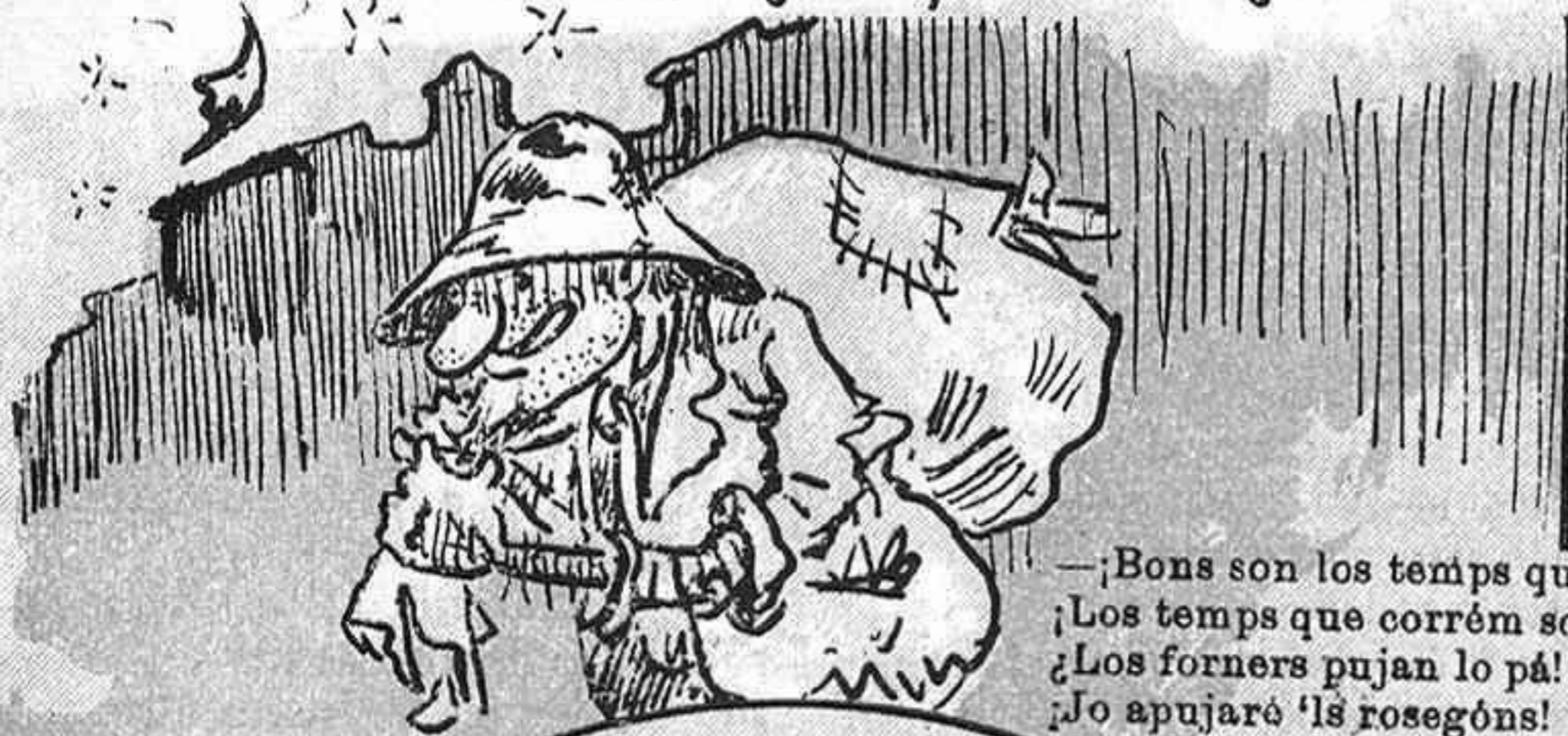
aquest asquerós fantasma!...
¡Es la negra insurrecció,
que pobles sencers arrassa
y ab ánima destructora
crema, assessina y devasta!

Avuy, desde llunyas terras,
envio una ardenta llágrima
per que 's confongui ab las molts
que llensarán tantas mares
que ploran sos fills perduts
en defensa de la patria!...

R. ALONSO.

Habana, 1897.

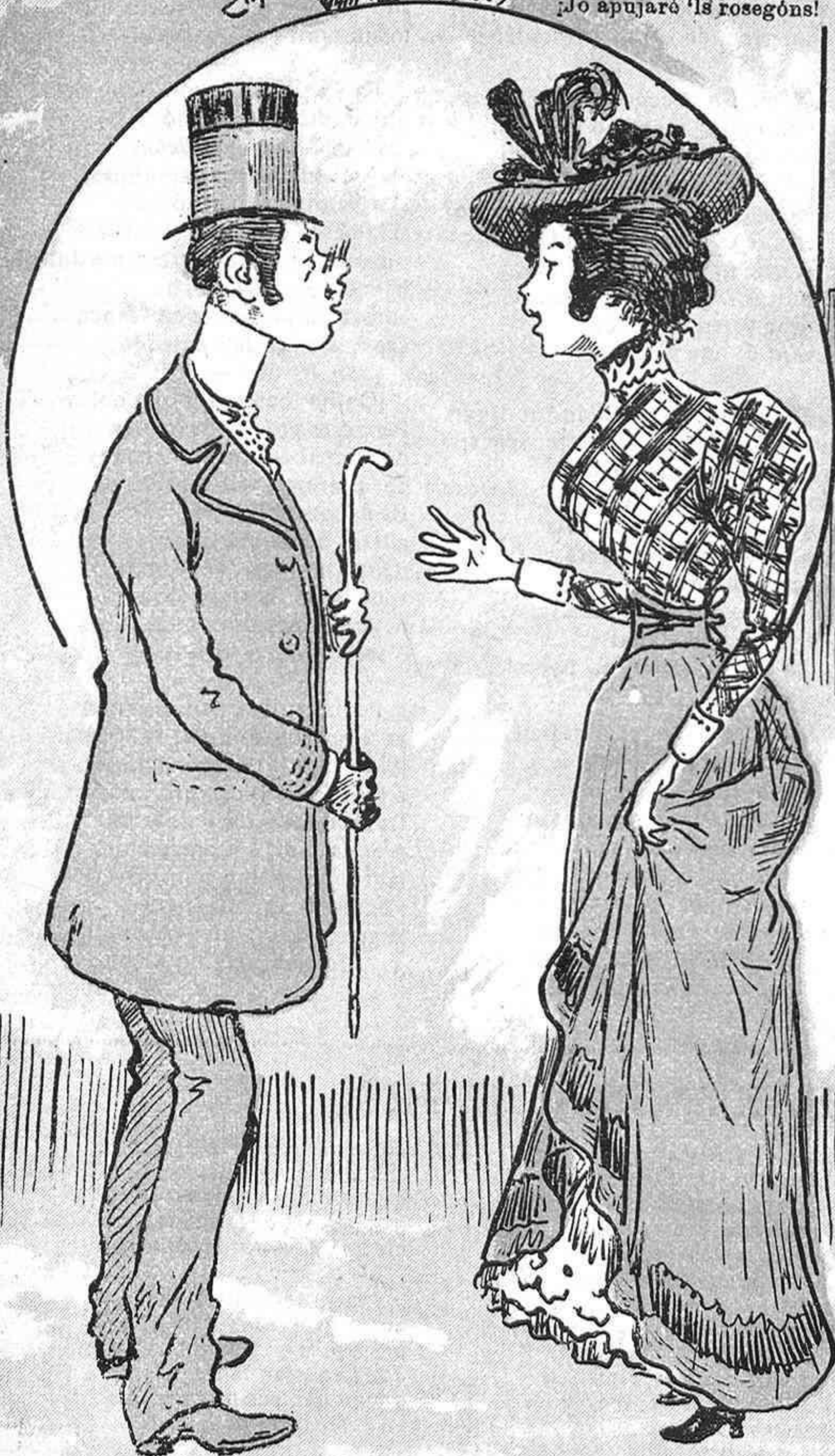
UNA QÜESTIÓ QUE TÈ MOLLA

— ¡Bons son los temps que corrém!
 ¡Los temps que corrém son bons!
 ¿Los forners pujan lo pá!
 ¡Jo apujaré 'ls rosegóns!

COSTA.

— ¿Y qué va dir la mama de vosté respecte 'l nostre matrimoni? ¿Ja va ferli present que jo soch un tros de pá?...

— Sí, senyor, y, com qu' ara 'l pá s' ha pujat, va constarme: «¡Aquet jove serà la salvació de tota la familia!»

— ¡Ay, ay, que volen menjarsem?

— ¡Van pe 'ls núvols los queviures!
 ¡Lo pá está á un ull de la cara!
 ¡Si la sort un pá 'm depara,
 ni que sigui de nou lliuras
 se 'l menja aquet fill de mare!

LA TOMASA
POT-POURRI

A LA FUNCIO DELS VENEDORS
DE PERIODICHS

Lo fill se 'ls van emportá
y ara 'ls hi pujan lo pá...
Ell, quan pot, fa de manobre,
y ella no pot treballá...
¡¡ Tot va á costellas del pobre!!

—¡Com hi ha mon, aqueix *Tenorio*
es funció de gran *recreyo*
¡Aquets xicots son capassos
de fé 'l l'any que ve al *Liceyo!*

—Lo bosch me tè entussiasmat,
pe 'l camp com un boig deliro.
¡Quan veig vert, no hi puch fer mes,
m' hi tiro, senyors, m' hi tiro!

—¿Faría 'l favor de dirme quin' hora es?
—Miri, un servidor y 'l burro del forner cada
día sortim á la mateixa hora.
—¿Y á quin' hora surt lo burro?
—¡Quan surto jo... á las vuyt del dematí!

J Robert P

Carta á D. Joseph Ximeno

PRECIABLE amich:

En lo passat número de LA TOMASA, hi trobo una carta vostra á mi dirigida, contradictoria á las mevas *teorias* que, segons us sembla, fan lo caldo gras á n' algun plagiari.

¡Ay, amich Ximeno! Desde 'l lluny del vostre desterro (que jo lamento) desde 'l florit y poétich camp; per natural efecte óptich de perspectiva, la prosa de ciutat pren un tó ilusori que dista molt de marcar la realitat de son dibuix.

Parlém gráficamente.

No 'm declaro paladí de cap personalitat; sols me serveixo del detall per arribar á la totalitat del assumpto, y l' assumpto es, segons vostre parer, que, *escrit per...* significa *original*.

Pregunto jo:—¿Y, donchs, *original* qué significa? Es dir, ¡que si jo deixés de dirme Lluís, significaría que 'm dich Joseph!

Aixó de prompte fa riure, pero cal pensarho.

Com á probas de bon sentit, me citeu varias obras arregladas, y á la primera ja rellisqueu, pues la codia «Consuelo», Ayala la dona com *original*. Enlayrantvos per l' espay dels erudits, preneu nota de «El Quijote», «La Araucana», «Creación del mundo», «El Diablo Cojuelo», etc., etc., *escrito por...* Molt bé; ja ho sabiam; pero si tant nos enlayrém es fácil que 'ns perdém de vista, amich Ximeno, y cregueu que 'ls autors d' ara que firman sas obras teatrals *escritas per...* per lo molt que respectan las eminencias que citeu, forman rotllo apart y no esperan (al menos jo) que se 'ns aixequi cap estatua al Parque.

Lo *escrit per*, d' avuy, que tant us molesta, de cap modo mereix comparació ab lo del temps passat, ja que era regla general los dictats de, *obra compuesta, escrita por, su autor, libro de...* y no *original*, com avuy, que, per l' amplitud de la literatura s' ha tingut que recorre á frasses distintas per marcar varietats.

De tal modo esteu enxarcat en vostre pensar, que diheu que, *obra escrita per*, també pot serho pe 'l *copista que l'ha posada en net*: y en aquet punt, amich Ximeno, permeteu que us diga que equivoqueu al *escritor* ab el *escribiente*.

Consultém lo diccionari: (Conformé á los diccionarios de la Academia Española, Salvá, Grégoire Domínguez, etc.)

ESCRITOR: *La persona que escribe, y más regularmente el que es autor de alguna obra.*

ESCRIBIENTE: *El que escribe á la mano lo que otro le dicta, y el que copia lo que otro ha escrito.*

Continuém ab lo diccionari, ja que 'l tením obert.

AUTOR: *El que inventa alguna cosa: El que es causa de algo: El que compone alguna obra literaria.*

ESCRITO: *El libro ú obra de su autor.*

Tením, donchs, que, *el que es causa de algo, el que compone, es autor, y 'l que es autor de alguna obra, es escritor*. Per lo tant, *escrita per*, significa *ser causa de algo, componer*: y mudar lo llenguatge, la situació, lo curs d' una trama, suprimir ó afegir personatjes, me sembla que *es ser causa de algo*, ¡no es aixó, amich Ximeno!

Referent als tres punts que diheu de que... *qui dissimula la verdadera originalitat es un mal arreglador, ó tem que li surti lo verdader autor á demanarli part del dret de propietat, ó bé que desítja elevar-se inmerescudament á la envejable altura d' autor original*; dech contestarvos que 'l primer punt está en lo domini del públich agradantli ó xiulant l' obra, ja que pe 'l públich s' escriu.

Per contestarli al segon y tercer punt, vegi lo que diu lo Sr. Menéndez Pelayo, sabi académich:

«Error es creer que la *originalidad* consista en las *ideas*. Nada propio tiene Garcilaso mas que el sentimiento, y por eso sólo vive y vivirá cuanto dure la lengua».

Parla l' autor dramátich Sr. Tamayo y Baus: «En España, el pensamiento fundamental de la más grande de las creaciones de Calderón, «La vida es sueño», se debe á una novela de Boccaccio.»

Diu lo Sr. Valera: «Un israelita contemporaneo ha hecho impiamente el análisis del «Sermón de la Montaña.» Aquella buena nueva, aquella moral inaudita, aquel ideal sublime de la vida humana aparece en el libro del judío Cohen como una colección de sentencias de antiguos sabios y rabinos, donde no hay *nada original ni nada nuevo*.»

¡Ja veyeu, amich Ximeno, si us heu enlayrat! Ara será precís baixar fins á nosaltres.

Aclarida la diferencia del *escrit per* ab l' *original*, entrém de plé en lo que jo 'n dich *tapujos*, paraula que vos compreneu malament. puig jo 'm refereixo á *las obras que no sentho las firman originals*: com posém per cas, «Sin familia», comedia en tres actes de D. Miquel Echegaray, y moltas altras del mateix autor, y algunas d' en Vital Aza.

Aquí, aquí está la inmerescuda elevació d' autor original. Y si, com dihém, *las netejas se comensan per la casa propia*, també 's pot agafar la escombra per treure trenyinas en nostra casa, també creyém que 'n caurán de grossas. Pero atenent á que de Madrit nos venen los grans éxits, y 'ls autors d' allí disposan del escenari de 49 provincias per prodigarse, y nosaltres ne disposém so s de 4 provincias, natural es que dirigeixi la mirada cap á la *villa y corte* ahont la premsa está molt lluny d' ocupar-se, en lo sentit que aquí s' ha fet moda, en discutir la originalitat.

Jo també llegeixo periódichs, amich Ximeno, y estich ben enterat de que allí Madrit mes aviat elevan que ensorran: agencia de *bombos mutuos*, si voleu, pero agencia al fi, que 'ns remet á gran velocitat gran número de *latas*, quan no *tapujos*; tant

es aixís que vos mateix alabeu l'arreglo de «La Cuerda floja» sense reparar que D. José Estremera la firma original.

No 'ns atolondrém, amich Ximeno, discutim ab cal'ma, siguém práctichs: ab la vista ficsa en un sol punt, es fácil enlluernarse, y per tractar de lo que tractém es precis no equivocar los punts que 's donan com á precedent per apoyar lo tirat de las líneas rectas.

De tot lo dit se desprén, que, *escrit per... y original*, son dos cosas distintas; que l'obra que no

digui *original* es senyal que no ho es, y, que *la cosa lletja per tot arreu*, es, que no sent *original*, original se firmi.

Quedant sempre vostre amich, y enviandvos mon coral saludo, me retiro pe 'l foro, no negantme may á presentarme en escena, quan la situació ho requereixi pe 'l bon curs de l'obra comensada.

Disposeu

LLUIS MILLÀ.

Barcelona 23 Octubre 1897.

À UN AMICH (!)

Als calumniadors es precis trepitjarlos hi

la llengua igual que als escorsóns, puig sas paraulas son fletxas envenenadas que penetran al cor del infelis á qui van dirigidas
(Del meu àlbum)

Ab paraulas enganyosas
finijintme santa amistat,
que podía compararse
sols ab l'amor fraternal,
me tenías á ta vora
de tal manera encisat
que si algú de tu duptava
siguent jo á lo seu devant,
suria en defensa teva
sense deixar-lo acabar
al igual que fet hauria
pe 'l pare, per un germá.
Tu ab orgull á totas horas
te davas per molt honrat
de que t'aymés com ho feya,
ab ceguera sens igual,
y jo, ilús, me figurava,

portat per los meus poch's anys
que tu també anavas sempre
com jo, ab lo cor á la má.

Avuy, ab profunda pena,
ab angustios pesar,
he sabut que de darrera
te complaus en difamarm'
perque no puga lograrne
lo que enc'ou desde molts anys
ma diixa la mes preuhada,
tota ma felicitat.

Al menys treute la careia
ab que te preténs tapar,
llensa lluny la hipocresía,
entaula sense pietat
lluyta fera y declarada
y no vagis rastrejant

com serpent vil y asquerosa
que fascinantla per graus,
atrau á ella la víctima
que 's gosa en sacrificar.
Fes ho aixís; móstrat noble
treu la cara... y endevant,
no vagis ab traydoria
com lladre de camí ral,
del contrari t'has de veure
per tothom despreciat,
quedará l'honra que 't queda
bruta com un drap d'encant,
tothom al veuret, ab sanya
lo rostre t'escupirá
per hipócrita é infame,
per traydor, vil y malvat.

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

La puja del pá

DESDE dijous passat
que 'l pá ha fet *alsa....*
Alsa! si que aném bé!
Res mes faltava.

No podém menjar carn,
cara y dolenta,
de porch, ni de moltó,
bou, ni badella.

No podém beure ví
de confínsa,
si al menos no 'l gastém
del de quaranta.

Sense carn, ni vi, donchs,
ni pá barato,
viure sense menjar
no será raro.

J. BARBANY.

Es indispensable este
Resguardo para el cobro

TALONARIS

PERA

apuntacions del sorteig de Nadal

Magníficament litografiats é
impresos á dugas tintas,
ab l'alegoría de la Fortuna

Los de 100 fullas, á 80 céntims

„ „ 50 „ á 50 „

VENTAS AL PER MAJOR Y MENOR

LITOGRAFÍA BARCELONESA

DE

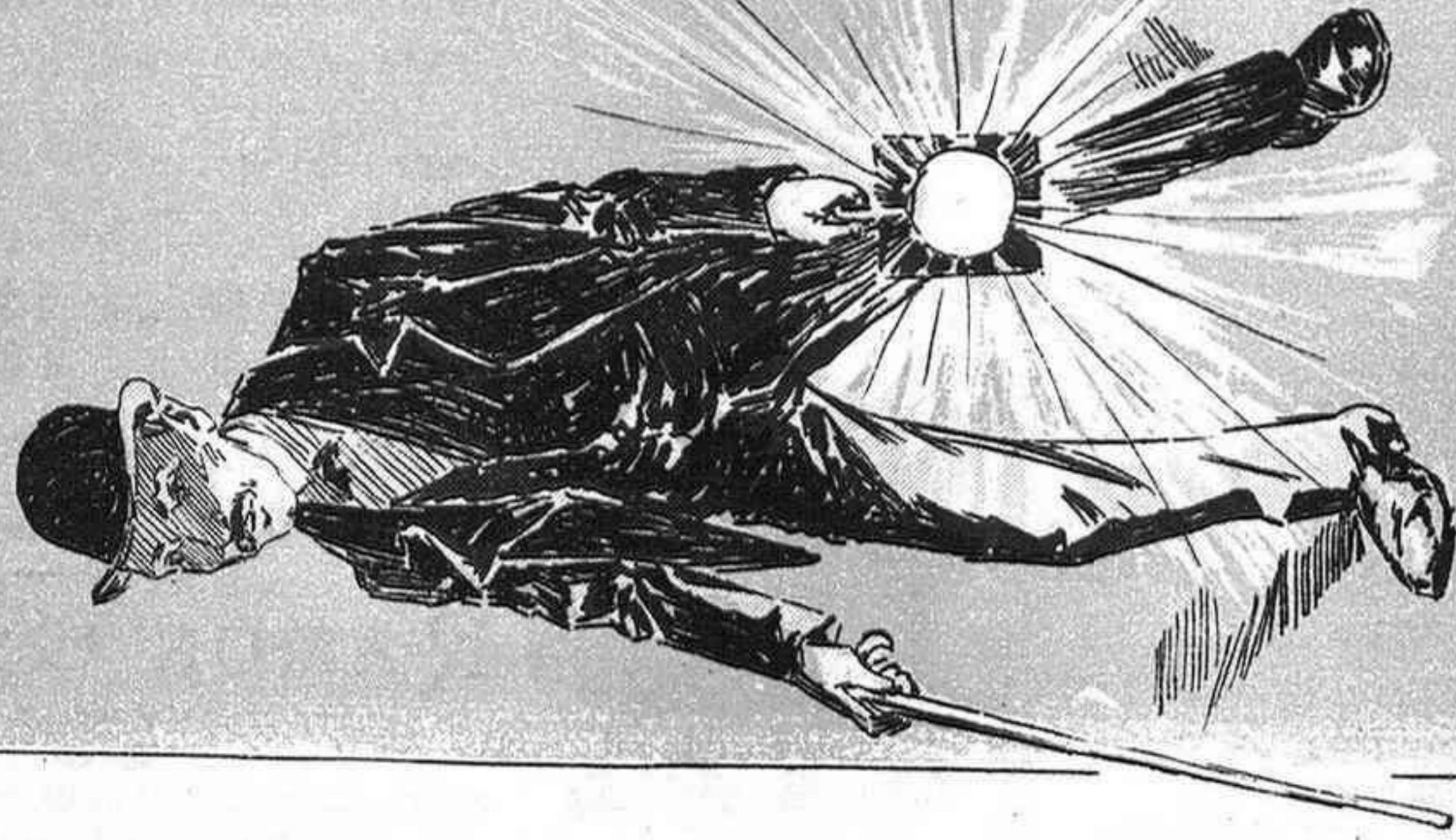
RAMÓN ESTANY

6, Carrer de Sant Ramón, 6 -- BARCELONA

Als senyors Corresponsals de LA TOMASA, llibreters, kioscos y demás
punts de venta, se 'ls farà lo desquento acostumat.

LA TOMASA
ALI-OLI D' AGTUALITAT

¡SEGURITAT PERSONAL!

—¿Va á buscar cargols?— ¡Ca, no!
—¿Es vigilant?— Van errats:
es un vehi prevísio
d' un dels pobles agregats.

— Senyor mestre, la puja del pá 'm té amohinada!

— ¿Pa?... ¿Pa?... Ascolti ¿qu' es una cosa que 's fá ab farina y que té molla y crosta?

— ¿Que parla de serio?

— Miri, l' últim cop que vaig menjarne, en Gayarre va estrenar un sobretodo.

Gloriós pá, baixa una mica;
para la teva volada,
qu' anhelém donarte tots
una forta caixajada.

Arrívnse á las aforas,
vagin al *ensaxe* un día
y si 'n surten sans y vius...
¡ja ho poden contá á sa tía!

ESCENAS NOCTURNAS

Figuer

TEATROS

PRINCIPAL

Seguint costum inveterada, en los passats días s' han donat distintes representacions del drama de Zorrilla, *Don Juan Tenorio*, logranthi molts aplausos los artistas y molt especialment la Sra. Mena y los Srs. Salvat y Santolaria, encarregats respectivament de «D.ª Inés», «Don Juan» y «D. Luis».

Además s' ha estrenat ab éxit y al reanudarse las representacions del mateix ha sigut rebut ab mes aplauso encare, un drama original del conegut poeta D. Antón Carera y Vidal, titulat *El audaz Don Juan Tenorio*, quin argument está basat en desarrollar totas quantas escenas s' esplican en lo drama de Zorrilla.

La obra está escrita ab bastanta soltura y son argument resulta molt mes interessant que un cent-peus anomenat drama, que anyalment representan en tots nostres teatros com a complement, aixís pot dirse, de la obra de Zorrilla.

NOVETATS

Sumament aplaudida s' ha sentit la companyia Cepillo desde sa inauguració per la concurrencia numerosa que ha assistit á dit teatro.

En las passadas festas ab motiu de las representacions de *Don Juan Tenorio*, hi ha hagut verdaderas calderadas. També s' ha tret la pols al esperpento *El nuevo Tenorio*, que en mal hora concebí lo malograt Bartrina, y al que doná fi y curs lo acaudalat Arús y Arderiu.

Ab quanta rahó un intel·ligentíssim actor y co-empresari—al mateix temps—l' any passat se resistia á quo sa companyia l' executés!

Pero á voltas la forsa obliga y pot mes la costum que lo coneixement.

ROMEA

Per fi ab las representacions del *Don Juan Tenorio*, donadas en los passats días, s' ha pogut combatre la soletat que regnava en casi totas las funcions, de manera que hasta ha sortit á pendre lo sol, lo simpátich cartelet de *Quedan despachadas todas las localidades*

En lo desempenyo del drama, hi han lograt justos aplausos los Srs. Borrás y Guitart en los personatjes de «D. Juan» y «D. Luis» respectivament.

Pera tan prompte com s' acabin las representacions del drama de Zorrilla, s' anuncia un drama original del autor de *La suripanta*, titulat *Matrimonis fi de sigle*.

TIVOLI

CIRCO EQUÍSTRE

Dimars se despedí la companyia equestre que durant 5 mesos y 26 días (ni un més ni un menos) ha treballat ab general aplauso y éxit sumament satisfactori per lo senyor Alegria, de manera que dit senyor agrahit á tant favor, promet reanudar sas funcions en lo mes d' Abril próxim, ab una numerosa companyia en la que hi figurarán celebritats de's principals circos del extranger.

Probablement dissapte obrirá de nou sas portas aquet teatro, pero retornat á sa antigua forma. La obra de inauguració será la sarsuela nova en Espanya del mestre Lecok, titulada *Flor de té*, qual lletra es del actor y autor D. Conrat Colomé, qui portará la direcció de la companyia contractada, de la que 'n forman part las senyoras Mateu, Coello y Escuder, y los Srs. Huervas, Andrés, Izzares, Moré y Gil, sent lo mestre director de orquesta lo Sr. Isaura.

CATALUNYA

Satisfactori éxit ha obtingut la sarsuela de Echega-

ray (M.) y Caballero, titulada: *La Viejecita*, que ab tot y ser obra del género chico, casi podría entrar en l' escalafón del grande tant per son argument que s' aparta per complet de la chulería é indecencias que constantment se senten, com per sa inspirada música que si bé no es de las que per son ritme se fan populars al oido, demostra tant per sa melodia com per la rica instrumentació que posseheix, esser obra d' un expert y notable compositor.

La execució que ha obtingut ha resultat de ma mestra. Per algo sos autors han dirigit los ensajos.

EDEN - CONCERT

La inauguració de la temporada d' hivern en aquest establiment ha sigut brillant com cad' any, debutant una nova y escullida troupe francesa qu' es digna d' aplauso. Conta ab dugas estrellas que son Mlle. Fathma (*eccentrique*) y Mlle. Sapho (*diction*) verdaderas notabilitats en lo género, particularment la última.

La companyia infantil cada nit es més celebrada y la companyia de pantomima del popular pierrot Adams ha succehit á la de Corradi, fentse seu al públich.

Pero, la sens rival divette franco espanyola D.ª Maria Molgosa es, com sempre, lo clou dels concerts, porque la seva reaparició s' imposava després de tant temps de no deleitar á la distingida concurrencia ab sas gracias y ab son talent.

Felicitém un cop més al rumbós senyor Galofre per lo complet éxit de sos esforços en complaure á sos parroquians.

UN CÓMICH RETIRAT.

Los meses del any

XI—SAGITARI

NOVEMBRE, se comensa ab la gran festa que tots los sants abarca, celebrantla tothom ab expansiva y alegre castanyada, buydantne las ampollas del xarel·lo y la dolsa garnatxa. La festa dels difunts se commemora ab penosa cñida, rendintloshi tribut de ver carinyo y e erna e rembransa, ab coronas y rams de semprevivas y fervorosas llágrimas.

UN A. VENDRELLENCH.

Mes d' una vegada havém demostrat que 'ls redactors de LA TOMASA, en tot lo que 's refereix á la multiplicació de la especie humana, som incansables.

No deixém passar ni un sol semestre, sense que tinguém d' anunciar en las nostras planas, que 'l company tal ó qual ha tingut la ditxa de veure neixe un fillet gras y roig com un ministre ó una nena com un sol.

LA TOMASA
LA PINTURA

Pinta l' artista á portía
per' lo pá de cada día;
molts tipos per darse tó
van *pintantla* de debó
y 'ls que no tenen vergonya
viuhen pintant la cigonya.

EXumetra

Aquet cop lo torn ha tocat al nostre director Sr. Estany, lo qual va rebre divendres passat de mans de la llevadora, una ventafochs hermosíssima.

Ell diu que preferia que fos un xicot; pero s'ha de pendre paciència; es precis no desanimarse.

¡Un altre dia será!

Y montres aquet cas arriba, la Redacció de LA TOMASA completament satisfeta per veure tanta abundancia de successors y successoras, se complau en felicitar al seu estimat director.

¡Que per molts anys pugui fer semblants obras!

La companyia anónima de tranvías de Barcelona pera cumplir la ley de 10 de Juny últim, de modo que 'l públich en resulti perjudicat lo menos possible, ha acordat no alterar los preus en los días laborables, aumentantlos en los festius y suprimint en aquet los passatjes gratuits.

Es verdaderament digne d'alabansa l'acort prés per dita companyia; pero, pero... (en tot té d'haverhi un pero) nosaltres creyém que la companyia podia lograr los mateixos resultats, sense perjudicar en lo mes minim als viatjers que si volen anar en tranvia han de gratarse la butxaca.

¿Preguntan com?

Lo número de *pases* que té concedits la esmentada companyia es innumerable. Als jutjats se reparteixen á dojo, á la Casa Gran á cabassos, y á altres Centres mes ó menos administratius... ¡demanin! No estém ben segurs de si en té lo sereno del nostre barri, pero 'ns sembla que sí.

¿No hauria sigut millor, donchs, suprimir complertament aquet diluvi de passatjers gratuits que cauhen sobre 'ls tranvías com plaga de llagosta?

De haverse adoptat aquesta supressió, las *pirganos* hauriam donat gracias al cel y la Companyia hauria lograt, ab menos perjudici qu'ara, lo que 's proposava.

De segur qu'algun mal pensat dirá: ¿Se veu que vostés no deuen tenir *pase*?

¡Endevinada! Y com que cada diumenge aném á una torreta que 'ns hem fet á Valldaroca...

¡Los 15 céntims se 'ns indigestan!

Dissapte passat se inaugura magníficament restaurat l'*Hôtel* d' Orient, havent obsequiat los propietaris del mateix, jermans Durio, ab un espléndit banquet á amichs, industrials y premsa invita la.

Lo local ha sigut objecte de radicals milloras, de modo que ha quedat convertit en un establiment de primera y que pot competir ab los millors d' Europa.

Al final del banquet que dit sia *inter-nos* ademés de ser suculent y abundant sigué de *mistó*, lo que acreditá al *chef* Mr. Mayard (ex-jefe de cuyna del Gran Restaurant Ambassadeur de Paris) hi hagueren entusiastas brindis, mereixent especial menció lo del Sr. Marial—director de las obras—que proposá una colecta per los soldats ferits de Cuba y Filipinas, lograntse la important cantitat de 1070 pessetas.

Ademés y ab motiu de ser l'establiment propietat de súbdits italians, s'acordá enviar un espressiu telegrama á la premsa italiana, firmat per tots quants periodistas se trobavan en lo local.

Dit banquet fou amenisat per un sexteto notablement dirigit per lo mestre Parera, que executá variadas composicions de Wagner y altres renombrats compositors.

Nostre antich colaborador, lo conegut versayre Salvador Bonavía, s'ha encarregat del lloch de venta de periódichs y publicacions catalanas establert en lo carrer de la Portaferrisa, número 16, ahont servirá ab molt gust tots los encárrechs que d'aquest article tinguin á bé ferli sos amichs y coneguts y 'l públich en general.

Celebrarém que la venta siga contínua, y felicitem al nostre amich y colega.

La nit del dijous últim, ab motiu de ser lo dia següent la festa onomástica del Coronel primer jefe del Batalló de Veteranos de la Llibertat, la distingida societat coral *Barcanona* va donar una serenata á dit senyor, per encárrech de varis jefes y oficials del esmentat batalló.

La numerosa concurrencia que assistí á tan agradable festa, va premiar ab sos aplausos la pulcre y ajustada execució donada per tan notable societat á dita serenata.

Lo dilluns passat la distingida societat coral *La Barretina Catalana* va portar una preciosa corona á son malográt amich y company En Manel Gardó Ferrer, mort com ja saben nostres lectors en 5 de Septiembre de 1896.

Lo recort de dita societat es mes d'apreciar quan ab tot y haver sigut lo Sr. Gardó un amich de tothom, ja que no tenía enemichs, fou la única societat coral que pensá en ell.

«Vesten, Antón...»

Per trobar gent de tota mena no hi ha com arribarse als Estats-Units.

Allí trobarán diplomátichs que 's fican sempre ahont no 'ls demanan, y anunciants que son verdaderas notabilitats en lo rengló de reclams.

En un dels cementiris de Nova-York, se llegeix lo següent epitafi: «Aquí descansa en John Smit, que va dispararse un tiro ab un revólver Colt y va quedar mort *instantáneament*. No hi ha millor arma pe 'ls desesperats que 'l revólver Colt.»

En un panteó sumanent suntuós del mateix cementiri, ha fet grabar lo seu propietari la següent inscripció: «Sota aquesta llosa reposará James Bolton; pero per ara s'ocupa en dirigir ab gran acceptació per part del públich un magnífich establiment de curtits y cuyros á la quinta Avinguda, número 57.»

Per últim; á la entrada del cementiri de Pensilvania hi ha uns cartells que diuhen:

«Bebeu cervesa Lagerbier si voleu permaneixi fora d'aquets murs.»

Crech que si nosaltres implantavam aquesta classe de reclams, arribaríam á publicarne de curiosos:

Per exemple: ¿No 'ls sembla que seria d'efecte un que digués? «Aquet nitxo es propietat d'un ex-concejal que viu al carrer tal, número tants .. Dona llisóns de trampas electorals y mala administració als regidors en actiu servey. Preus módichs.»

¿Y aquest altre?

«Sota aquesta llosa reposará l'escriptor Jaume Aranya; pero per ara s'ocupa en fer representar, ab gran acceptació per part del públich, obras que roba del francès.»

O bé:

«Si voleu un destino, no teniu mes remey que fervos amichs de l'hereu Pantorrilles.»

Un famós doctor de Berlin, recomana als pares de familia en una memoria que ha publicat fa poch, que si dedican á las sevas fillas al piano, procurin qu' aquesias no abusin del estudi, puig als abusos de piano es degut que moltas senyoretas pateixin d' anèmia y clorosis.

¡Aquet sabi doctor se mereix un premi!

¡Ey, si 'ls papaitos de las senyoretas que tocan teclas, se l' ascoltan!

Perque al mateix temps qu' evitarán l' anèmia y clorosis á sas fillas, deixarán una mica tranquils als pobres sobre 'ls quals pesa la desgracia de tenir per vehina á una d' aqueixas senyoretas atacadas del furor pianístich.

Diumenge pròxim, dia 7 del corrent, tindrà lloch en lo teatro Circo del Masnou, per la companyia que dirigeix lo reputat actor D. Hermenegildo Olivar, l' estreno de la comedia en un acte y en vers, titulada *Lo promés de la Carmeta*, original de nostre amich y constant colaborador Joseph Pujadas Truch.

De veras celebrarem que 'l Sr. Pujadas logri en sa nova obra, altre triunfo com alcansá ab sa primera producció teatral *Vida y Mort*.

Sumament aplaudida ha sigut la companyia dramática del Sr. Labastida, qu' actua los dias festius tarde y nit, respectivament, en los teatros *La Familiar Obrera de Sans* y *Principal de Gracia*.

Fins ara totas quantas funcions ha executat han sigut altres tants triunfos, lo que celebrém moltíssim, ja que 'l Sr. Labastida, tant com á actor com á director, es digne del mes gran aplauso.

Forman part de la companyia la reputada primera actriu Srta. Mercé Blanca y las distingidas Sras. Llonch,

Morera y Marsal; lo notable actor Sr. Nieto y 'ls apreciabls Guilemany, Gotarde, Marxuach y Joy.

Sembla que 'ls tenedors de láminas del empréstit municipal y 'ls empleats del Municipi, no caben en pell d' alegría.

Lo nou arcalde ha assegurat als primers lo cobro del cupo, y als segons abonarlos ab puntualitat la mesada, restablint una sana costum que feya bastant temps se descuydava.

L' altre dia un dels esmentats tenedors nos deya: «A mi que no 'm vinguin ab análisis, ni filosofias... l' arcalde que paga, es lo verdader arcalde.»

¡Tenia rahó que li sobrava... y lo demás son quèntos!

CORRESPONDENCIA

(Tancada 'l dia 2 d' aquest mes)

Son publicables los travalls següents: ¡Carbassal!; A una que 'm vé al darrera; Lo fantasma negre; Amorosa, de Ramón Llei; Diálech, de Antón del Singlot; ¡Desprecil; Floretas; A un amich (!); Sagitari; Fulletas; Esperansa; Esquitxos; ¡Es aixis?; Menudencias; Tarjeta, de J. B.; La dona d' avuy; Un cantar, de J. Trillas; Opinió; tres cantarellas, de Marquet.

Sr. J. Crispi: La composició que m' envia 'm sembla que ja l' hi llegida en algun periódich. ¡Vosté dirá!

Leandro Capmany: La poesia que 'ns recomana, es massa fluixa.

LITOGRAFÍA BARCELONESA

— de Ramón Estany —
6, Sant Ramón, 6.-BARCELONA

SECCIO DE TRENCA - CLOSCAS

XARADA (1)

Donya Pilar Caparrosa,
que fá qu' es viuda tres anys
d' un tinent d' infanteria
que morí tip de tres blanch,
primera-dos que arrivava
la diada de Tots Sants,
una corona preciosa
guarnida de flors total,
constantment y ab gran carinyo
portava al marit aymat
que la Parca, vil, traydora,
va volguerli arrebatat.
Mes, segons noticias certas
va anar al fossar eix any
acompanyada d' un home
que lo seu cor ha fletxat,
y que per' casarse esperan
qu' arrivi l' *hu invers* de Mars,
que dos tres permis dels pares
ja se podran enllassá.
Fent gran cas d' aquell adagi
«Vesten, Antón...», la Pilar,
ha pensat que 'l viure sola
es grossa calamitat;
y com ja 's compón qui 's queda

(1) Sobrera del número passat.

en aquest mon dels mortals,
prompte del primer marit
may mes se 'n recordará,
y en lloch d' aná al Cementiri
á portarli *hu-dos-tres-quart*,
de juerga anirá ab 'l d' ara...
y que 'l mort vagi esperant.

R. BALCELLS BELLVÉ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 - Nom d' home.
5 2 3 2 - « de dona.
1 2 4 - Un joch.
4 3 - Número.
2 - Una vocal.

J. M. V.

ACRÓSTICH

..... *
..... *
..... *
..... *
..... *
..... *
..... *
..... *
..... *
..... *

Formar ab aquestos punts los noms

de varios diaris locals, de modo, que
'ls punts grossos donguin per resul-
tat lo titul d' un conegut setmanari

M. B.

GEROGLÍFICH

× : ¡AY!

IRI los

si ris

RAFAEL RUTLLANT.

SOLUCIONS

Á LO INSERTAT EN LO NÚMERO 477

Xaradas-llampech.—1.ª: *Te-re-sa*; 2.ª:
Ram-ona; 3.ª: *Do-ro-te-a*; 4.ª: *Mari-*
ana; 5.ª: *Pa-u-la*; 6.ª: *Pi-o*; 7.ª: *Ca-si-*
mi-ro; 8.ª: *Mar-cos*; 9.ª: *I-sa-i-as*.

Tarjeta.—*La serp de la gelosia*.

Estrella numérica.—*Marcelino*.

Logogrifo numérich.—*Voltregá*.

Geroglífich I.—*Com mes petita es la*
nou mes soroll mou.

Id. II.—*Com menos ombra mes sol*.

ID. AL NÚMERO 478

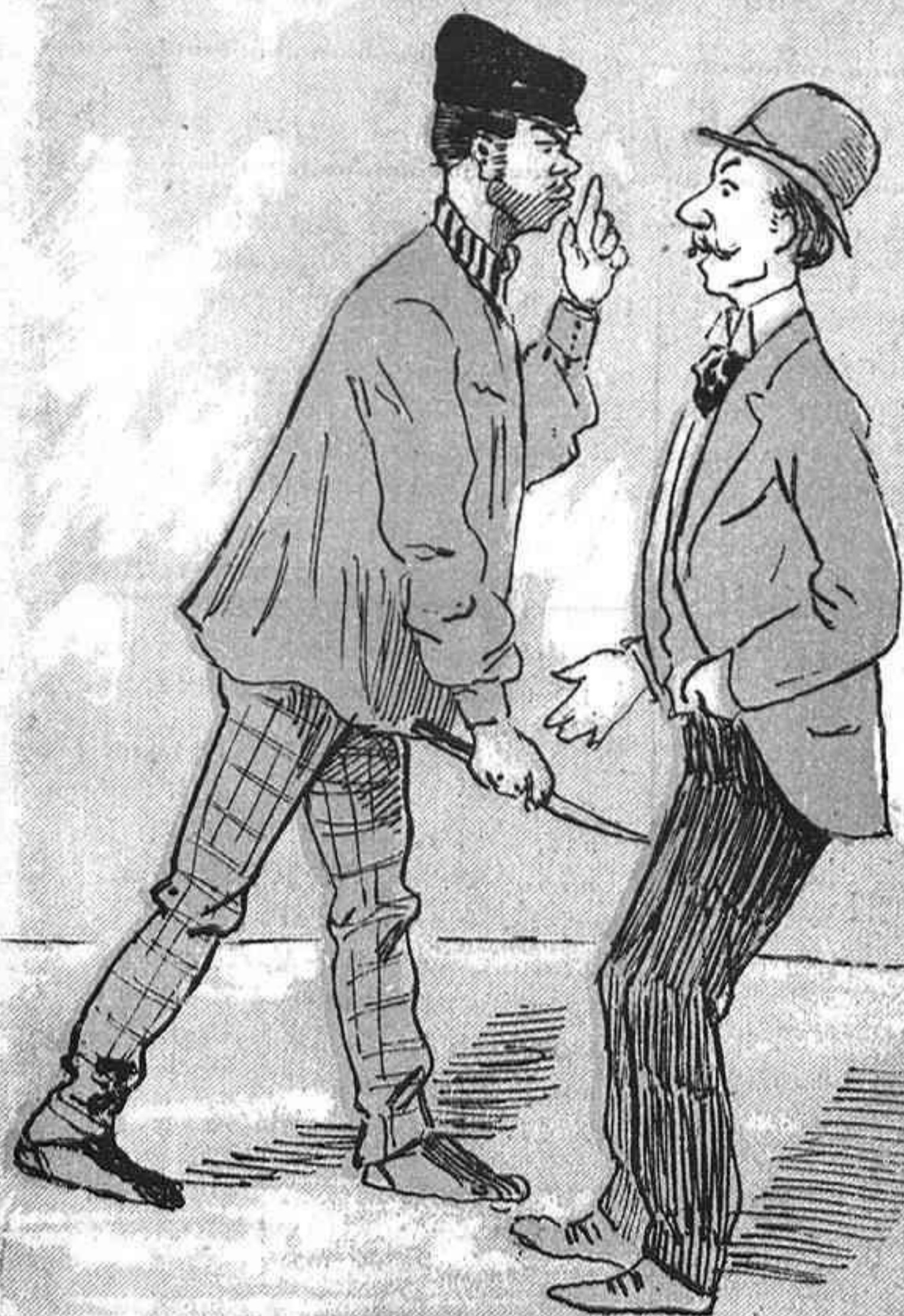
Xarada-interview-fúnebre.—*Ca-pi-*
ta-ne-jar-los.

Conversa-anagrama.—*Epitafi*—*Pia*
Fité.

Costa

—¡Tu, mira quin barret!

—¡Silenci! ¡Los quartos ó la vida!
 —¡Los quartos? ¡Ay, fill meu, al de-
 xarme cessant van *desquartisar-me!*

—¡Aquell beneyt diu qu' hi agafat la mona! Las
 castanyas no se m' han assentat bé, que la mistela ray!

Guadalupe